

دانشگاه علوم پزشکی شیراز

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی ایران
معاونت آموزشی
مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی
واحد برنامه ریزی آموزشی
راهنمای چارچوب طراحی «طرح دوره نظری - عملی»

اطلاعات درس:

گروه آموزشی ارایه دهنده درس: مدیریت پرستاری

عنوان درس: اصول مدیریت خدمات پرستاری

نوع و تعداد واحد: ۲ واحد نظری

نام مسؤول درس: دکتر سیده شهره آقا سید میرزا، دکتر فاطمه غفرانی کلیشمی

نام و نام خانوادگی مدرس / مدرسان: دکتر سیده شهره آقا سید میرزا، دکتر فاطمه غفرانی کلیشمی

پیش نیاز / همزمان: ندارد

رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی پرستاری

اطلاعات مسؤولین درس:

رتبه علمی: استادیار

رشته تخصصی: مدیریت پرستاری

محل کار: بیمارستان فیروزگر / بیمارستان هاشمی نژاد

تلفن تماس: دکتر آقا سید میرزا ۰۹۱۲۵۱۵۹۸۸۴، دکتر غفرانی ۰۹۱۲۶۱۳۸۷۰۰

نشانی پست الکترونیک: bardia_1082@yahoo.com

fateme.ghofrani@gmail.com

توصیف کلی درس

مدیریت و رهبری از نقش‌هایی است که پرستاران در عرصه‌های مختلف خدمت و در سطوح متفاوت به عهده‌دارند از این رو آشنایی با اصول و مبانی مدیریت و رهبری برای تحقق اهداف سازمانی، پیش و ارتقای کیفیت مراقبت‌های پرستاری و بهره‌وری پرستاران اهمیت دارد. این درس دانشجویان را برای ایفای نقش مدیریت و رهبری در عرصه‌های مراقبت پرستاری آماده می‌کند.

اهداف کلی / محورهای توانمندی (Competency):

آشنایی دانشجویان با دانش مدیریت، اصول و فرایند مدیریت خدمات پرستاری و کاربرد آن در سرپرستی عرصه‌ها و سطوح مختلف ارائه مراقبت‌های پرستاری

اهداف اختصاصی / زیرمحورهای هر توانمندی (Core Competency):

پس از پایان این درس انتظار می‌رود که فراگیر:

حیطه شناختی

- اهمیت مدیریت را در پرستاری توضیح دهد.
- ویژگی‌های سازمان و انواع سازمان را توضیح دهد.
- تاریخچه مدیریت را به صورت مختصر توضیح دهد.
- حداقل دو تعریف از مدیریت را بیان کند.
- اصول، مزایا و محدودیت‌های هر یک از تئوری‌های کلاسیک، نوکلاسیک و سیستمی را بیان کند.
- رهبری را تعریف کرده و تفاوت‌های مدیریت و رهبری را بیان کند.
- اصول، وظایف و فرایند مدیریت و رهبری در خدمات پرستاری را به صورت مختصر توضیح دهد.
- برنامه‌ریزی را تعریف نموده و فرایند، علل، انواع و حیطه برنامه‌ریزی در دوره‌های مختلف مدیریت را شرح دهد.
- تصمیم‌گیری در مدیریت را توضیح داده و عوامل مؤثر در تصمیم‌گیری صحیح را بیان کند.
- اصول حل مشکل و فرایند آن را توضیح دهد.
- اصل سازمان‌دهی را تعریف کرده و ویژگی‌های آن را بیان کند.
- ویژگی‌های سازمان‌های متمرکز، غیرمتمرکز، صف، ستاد، رسمی، غیررسمی و نمودار سازمانی را بیان کند.
- حیطه نظارت و عوامل مؤثر در تعیین حیطه نظارت را توضیح دهد.
- تأمین نیروی انسانی را تعریف کرده، فرایند و عوامل مؤثر بر آن را توضیح دهد.
- الگوی مراقبتی (موردی، عملیاتی، گروهی، اولیه) را همراه با مزایا، معایب و ویژگی‌های هر یک توضیح دهد.
- هدایت را تعریف کرده و مراحل و عوامل مؤثر بر هدایت را توضیح دهد.
- انگیزش را تعریف کرده، فرآیند و عوامل مؤثر در ایجاد انگیزش را بیان کند.
- تعهد سازمانی و عوامل مؤثر بر آن را بیان نماید.
- رضایت شغلی و عوامل مؤثر بر آن را شرح دهد.
- ارتباط، فرآیند ارتباط و عوامل مؤثر در برقراری یک ارتباط اثربخش را شرح دهد.
- هماهنگی را تعریف کرده و اصول هماهنگی را شرح دهد.
- کنترل، فرآیند آن و انواع کنترل از نظر زمان اجرا را توضیح دهد.
- بودجه و بودجه‌بندی را تعریف کرده، انواع بودجه و عوامل مؤثر بر انجام یک بودجه‌بندی موفق در خدمات پرستاری را بیان کند.

- ارزشیابی عملکرد، اصول و اهداف آن را توضیح دهد.
- بهسازی نیروی انسانی در پرستاری، اصول و انواع آن را شرح دهد.
- مدیریت و رهبری در اسلام را توضیح دهد.
- قوانین و مقررات، اصول انضباطی، قوانین و مسائل حقوقی و قانونی مرتبط با پرستاری را توضیح دهد.
- قوانین ثبت و ضبط اطلاعات و اصول صحیح گزارش‌نویسی و جنبه‌های قانونی آن در پرستاری را شرح دهد.

اهداف ویژه در حیطه روانی حرکتی

- تفکر انتقادی را در مباحث درسی تمرین نماید.
- مهارت در تقسیم‌کار در موارد درسی را تمرین نماید.
- مدیریت زمان در انجام تکالیف داشته باشد.
- قادر به محاسبه حجم کار و برآورد نیروی انسانی حرفه‌ای و غیرحرفه‌ای در تمرین عملی باشد.
- در ارائه سخنرانی مهارت‌های موردنیاز کلامی و غیرکلامی را بکار گیرد.
- مهارت در رهبری گروه را در کار گروهی بکار گیرد.
- تکالیف محوله را به‌موقع به‌صورت انفرادی و گروهی ارائه نماید.
- با استفاده از مهارت گوش دادن و بازخورد در بحث‌های کلاس مشارکت فعال داشته باشد.

اهداف ویژه حیطه عاطفی (نگرشی)

- با احترام به نظرات دیگران توجه کند.
- مسئولیت خود را در خصوص ارائه به‌موقع تکالیف و وظایف مربوطه با مشارکت فعال در کلاس انجام دهد.
- کار در گروه‌های کوچک و بحث گروهی را عهده‌دار شود.

رویکرد آموزشی^۱:

- مجازی^۲
- حضوری
- ترکیبی^۳

روش های یاددهی-یادگیری با عنایت به رویکرد آموزشی انتخاب شده:

رویکرد حضوری

- سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)
- بحث در گروه های کوچک
- یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)
- یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
- یادگیری مبتنی بر سناریو
- استفاده از دانشجویان در تدریس (تدریس توسط هم‌تایان)
- یادگیری مبتنی بر بازی
- سایر موارد نام ببرید.....

رویکرد مجازی

1. Educational Approach
2. Virtual Approach
3. Blended Approach

سخنرانی تعاملی

کلاس وارونه

یادگیری مبتنی بر بازی دیجیتال

یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی

یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)

سایر موارد نام ببرید.....

رویکرد ترکیبی

ترکیبی از روش‌های زیرمجموعه رویکردهای آموزشی مجازی و حضوری، به کار می‌رود: یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL) در کلاس و در سامانه هم‌اوا- سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، بحث گروهی) - یادگیری معکوس و استفاده از دانشجویان در تدریس (تدریس توسط هم‌تایان)

جدول تقویم ارائه درس: اصول مدیریت خدمات پرستاری

شنبه ها ۱۲-۱۰ و ۱۵-۱۳

جلسه	عنوان مبحث	روش های یادگیری- یاددهی	روش یاددهی	تاریخ	مدرس
۱	آشنایی با طرح درس، تعاریف مدیریت، اصول، وظایف و فرایند مدیریت	مشارکت فعال در بحث کلاسی	سخنرانی، پرسش و پاسخ	۱۴۰۳/۶/۲۷	خانم دکتر آقا سید میرزا، خانم دکتر غفرانی
۲	تاریخچه و تئوری های مدیریت	مشارکت فعال در بحث کلاسی	سخنرانی، پرسش و پاسخ	۱۴۰۳/۷/۳	خانم دکتر غفرانی
۳	فرایند برنامه ریزی	مشارکت فعال در بحث کلاسی، انجام تکلیف	سخنرانی، پرسش و پاسخ، PBL	۱۴۰۳/۷/۱۰	خانم دکتر آقا سید میرزا
۴	مدیریت مالی و بودجه بندی	مشارکت فعال در بحث کلاسی	سخنرانی، پرسش و پاسخ، PBL	۱۴۰۳/۷/۱۷	خانم دکتر آقا سید میرزا
۵	فرایند سازمان دهی	مشارکت فعال در بحث کلاسی	سخنرانی، پرسش و پاسخ، PBL	۱۴۰۳/۷/۲۴	خانم دکتر آقا سید میرزا
۶	مدیریت منابع انسانی	مشارکت فعال در بحث کلاسی	سخنرانی، پرسش و پاسخ، PBL	۱۴۰۳/۸/۱	خانم دکتر آقا سید میرزا
۷	بهبودی کارکنان	مشارکت فعال در بحث کلاسی	سخنرانی، پرسش و پاسخ، PBL	۱۴۰۳/۸/۸	خانم دکتر آقا سید میرزا
۸	ارتباطات سازمانی	مشارکت فعال در بحث کلاسی	سخنرانی، پرسش و پاسخ، PBL	۱۴۰۳/۸/۱۵	خانم دکتر غفرانی
۹	انگیزش، رضایت شغلی، تعهد سازمانی	مشارکت فعال در بحث کلاسی	سخنرانی، پرسش و پاسخ، PBL	۱۴۰۳/۸/۲۲	خانم دکتر غفرانی
۱۰	فرایند حل مسئله و تصمیم گیری	مشارکت فعال در بحث کلاسی، خودآموز	سخنرانی، پرسش و پاسخ، PBL	۱۴۰۳/۸/۲۹	خانم دکتر غفرانی
۱۱	گزارش نویسی	مشارکت فعال در بحث کلاسی، نوشتن گزارش بر اساس سناریو	سخنرانی، پرسش و پاسخ، PBL	۱۴۰۳/۹/۶	خانم دکتر غفرانی
۱۲	قوانین و مقررات و اصول انضباطی	مشارکت فعال در بحث کلاسی	سخنرانی، پرسش و پاسخ، PBL	۱۴۰۳/۹/۱۳	خانم دکتر غفرانی
۱۳	هدایت و هماهنگی	مشارکت فعال در بحث کلاسی	سخنرانی، پرسش و پاسخ، PBL	۱۴۰۳/۹/۲۰	خانم دکتر آقا سید میرزا
۱۴	تئوری ها و سبک های رهبری	مشارکت فعال در بحث کلاسی، خودآموز	سخنرانی، پرسش و پاسخ، PBL	۱۴۰۳/۹/۲۷	خانم دکتر آقا سید میرزا
۱۵	کنترل و ارزشیابی	مشارکت فعال در بحث کلاسی	سخنرانی، پرسش و پاسخ، PBL	۱۴۰۳/۱۰/۴	خانم دکتر غفرانی
۱۶	مدیریت اسلامی	مشارکت فعال در بحث کلاسی	سخنرانی، پرسش و پاسخ، PBL	۱۴۰۳/۱۰/۱۱	خانم دکتر آقا سید میرزا

با هماهنگی اساتید	با هماهنگی اساتید	سخنرانی، پرسش و پاسخ	مشارکت فعال در بحث کلاسی	کارگاه اعتباربخشی	۱۷
-------------------	-------------------	----------------------	--------------------------	-------------------	----

واحد برنامه ریزی آموزشی دانشگاه ع.پ.ایران

وظایف و انتظارات از دانشجو:

از فراگیران انتظار می‌رود:

۱. زیربنای علمی مناسب جهت فراگیری مطالب مورد تدریس را کسب نماید.
  ۲. با استفاده از بحث‌های مطرح‌شده، معلومات خود را از طریق مطالعات کتابخانه‌ای گسترش دهند.
  ۳. در تهیه تکالیف خود منابع جدید علمی و یافته‌های پژوهشی را مورد استفاده قرار داده و استناد صحیح به این منابع داشته باشند.
  ۴. مسئولیت یادگیری هر چه بیشتر خود را به عهده گرفته و تحت نظر استادان مربوطه برنامه‌های آموزشی خود را دنبال نمایند.
  ۵. به‌طور منظم و مرتب بدون غیبت در کلاس‌های درس حضور یافته و در بحث‌های علمی شرکت مؤثر داشته باشند، تأخیر بیش از ۱۵ دقیقه به‌منزله‌ی غیبت محسوب خواهد شد.
  ۶. غیبت در کلاس نباید از حد مجاز ۴/۱۷ ساعات بیشتر باشد.
  ۷. در زمان شروع کلاس از تلفن همراه و هدفون استفاده ننموده و زنگ آن را خاموش نمایند.
  ۸. تکالیف خود را در زمان‌های تعیین‌شده ارائه نمایند.
  ۹. در صورت ارائه دروس به‌صورت مجازی مشارکت فعال در کلاس و تالار گفتگو و چت روم کنترل خواهد شد.
  ۱۰. در آزمون پایانی به‌موقع حضور یافته و در صورت عدم حضور به‌موقع هیچ عذری پذیرفته نیست.
- روش ارزیابی دانشجو:**

- **ارزیابی تکوینی (سازنده):** ارزیابی شفاهی با پرسش و پاسخ، میزان مشارکت و حضور فعال در کلاس، کیفیت منابع مورد استفاده در تهیه ارائه کلاسی.
- **ارزیابی تراکمی (پایانی):** ارزیابی نهایی با آزمون کتبی پایان ترم

امتیاز	مبنای ارزشیابی
۶۰٪ = ۱۲ نمره	آزمون پایانی (با توجه به برگزاری امتحان به‌صورت حضوری و توسط اداره امتحانات برگزار خواهد شد)
۲۰٪ = ۴ نمره	تکلیف کلاسی (هر استاد ۲ تکلیف)
۵٪ = ۱ نمره	حضور و مشارکت فعال در کلاس (غیبت‌ها در حضور فعال محاسبه خواهد شد، هر غیبت ۰/۲۵ نمره کسر خواهد شد)
۱۵٪ = ۳ نمره	آزمون اعتباربخشی (همزمان با آزمون پایانی برگزار خواهد شد)

سهم هر استاد در ارزشیابی

سرکار خانم دکتر آقا سید میرزا ۵۰٪، سرکار خانم دکتر غفرانی ۵۰٪

منابع:

- ❖ Cherry, B., & Jacob, S. R. Contemporary nursing: Issues, trends, & management. St. Louis, Missouri, Elsevier, (Last edition).
- ❖ Finkelman, Anita. Leadership and management for nurses. 3th Ed. Hoboken: Person Education Inc, (Last edition).
- ❖ Huber, Diane. Leadership and nursing care management. 6th Ed. Elsevier, USA, (Last edition).

دانشگاه علوم پزشکی تهران

- ❖ Kelly, P. Tazbir, J. Essentials of Nursing Leadership & Management. 3rd New York: Delmar, (Last edition).
- ❖ Marquis, B. L., & Huston, C. J. Leadership roles and management functions in nursing. 9th Ed, (Last edition).
- ❖ Murray, Elizabeth J. Nursing Leadership and Management. Philadelphia: F.A. Davis Company, (Last edition).
- ❖ Sullivan, E.J. Effective Leadership and Management in Nursing. 9th Ed. New York: Pearson Education International, (Last edition).
- ❖ Swansburg, R.J., & Swansburg, R.C. Introduction to management and leadership for nurse managers. 4th Ed. Sudbury, Mass.: Jones and Bartlett Publishers, USA, (Last edition).
- ❖ Tomey, A. M. Nursing management and leadership. Missouri: Elsevier, (Last edition).
- ❖ Yoder-Wise Patricia S. Leading and Managing in Nursing. 6th Ed. St. Louis, Missouri: Mosby, an imprint of Elsevier Inc, (Last edition).

Internet Resources

- ❖ <http://www.inlm.org/inmdl/>
- ❖ <http://diglib.tums.ac.ir>
- ❖ <http://www.nursingcenter.com/library/index.asp#journals>
- ❖ <https://onlinelibrary.wiley.com/journal/13652834>
- ❖ <https://journals.lww.com/jonajournal/pages/default.aspx>
- ❖ <https://journals.lww.com/forensicnursing/pages/default.aspx>

منابع فارسی

- ❖ یعقوبیان، ن، مدیریت پرستاری و مامایی. تهران: نشر بشری، ۱۳۹۴.
- ❖ الوانی، م، مدیریت عمومی. تهران: نشر نی، ۱۳۹۵.
- ❖ رضاییان، ع، اصول مدیریت. تهران: انتشارات سمت، ۱۳۹۵.
- ❖ جاسبی، ع، اصول و مبانی مدیریت. تهران: نشر حکیم هیدجی، ۱۳۹۶.
- ❖ مسعودی اصل، ا، اصول مدیریت خدمات پرستاری. تهران: ناشر جامعه نگر، ۱۳۹۵.
- ❖ حسینی، م، اصول مدیریت خدمات پرستاری. تهران: حکیم هیدجی، ۱۳۹۱.
- ❖ ایازی، ز، خسروی، ن، قانون و گزارش پرستاری. تهران: نشر جامعه نگر، ۱۳۸۸.
- ❖ بورکی، ش، مفاهیم قانونی برای پرستاران، دو فصل نامه دانشکده‌های پرستاری و مامایی استان گیلان، سال ۲۰، شماره ۶۳، بهار و تابستان ۱۳۸۹.
- ❖ دهقان نیری، ن، صالحی، ت، اصول مدیریت پرستاری. تهران: نشر بشری، ۱۳۸۸.
- ❖ صادق زاده ص، قوانین و مقررات حرفه‌ای، حقوق بیمار و مسئولیت پرستار. تهران: نشر سالمی، ۱۳۸۴.